

Tarragona Història Viva[®]

Quan la història deixa de ser de pedra

Del 13 de juliol al 8 de setembre de 2012

TARRAGONA 2012
CAPITAL DE LA CULTURA CATALANA

Tarragona *turisme*

TARRAGONA
2017

 AJUNTAMENT DE
TARRAGONA

www.tarragonaturisme.com

PRESENTACIÓ TARRAGONA HISTÒRIA VIVA

En las respuestas a las preguntas: ¿quiénes recibían estatuas y quienes las dedicaban, y porque y donde y de qué manera lo hacían?, se refleja la jerarquía de la sociedad aristocrática.../...

*De este modo, estatuas, pedestales y sus inscripciones aparecen como fuentes de la historia. Mirando las esculturas de una exposición, nos impresionamos, a primera vista, normalmente por su calidad estética. Sin embargo, **tenemos que ser siempre conscientes del hecho de que los monumentos artísticos, a su propia manera, bajo una óptica adecuada, reflejan el orden de una sociedad, tanto sus ideales como sus realidades, y, además, la tensión entre ellas.** Y como toda la vida humana se desarrolla dentro del campo de la tensión entre ideales y realidades, la tarea principal de las disciplinas históricas es iluminar los caminos que, dentro de este campo, la humanidad buscaba y encontraba en el pasado.*

Géza Alföldy a Esculturas, inscripciones y sociedad en Roma y en el Imperio Romano, Forum, 10, Museu Nacional Arqueològic Tarragona, 1996

*La actualidad de la historia antigua no consiste solamente en actualizar una lista de documentos sin omisiones ni olvidos. El investigador, en su materia, ha de comprender y hacer comprender a los demás lo que pudo pasar, teniendo en cuenta las aportaciones de la historiografía y sus métodos. **Las piedras, las huellas materiales, las palabras, no hablan por sí mismas: hay que hacer que hablen.../...**la Historia que llamamos antigua sigue viva cuando se hace eco, o responde, a las preocupaciones intelectuales y metodológicas de nuestra época, sin ceder por ello ante los temas de moda...*

Patrick Le Roux Romanos de España. Ciudades y política en las provincias (siglo II aC.- siglo III dC.) Ediciones Bellaterra, 2006

...

Aquests textos de dos dels més prestigiosos historiadors de l'antiga Roma ens acosten a l'origen del projecte que avui presentem. Sovint tractem les restes arqueològiques només com a "monuments" o fites icòniques del passat. Les valorem per que ens emocionen o commouen, sovint per la seva grandesa o per la seva originalitat i la informació que sovint donem al visitant és una informació tècnica: tipus de materials i tècniques constructives, dates de construcció, elements arquitectònics destacables, etc.

Però les restes del passat ens poden dir moltes més coses. Quines eren les aspiracions dels nostres avantpassats i com xocaven amb la realitat social i material d'aquella època. Per què es construïren allò que ara són només ruïnes? En definitiva, cal fer parlar les pedres per entendre la "vida" dels antics habitants de Tàrraco.

El **Patronat Municipal de Turisme de Tarragona** en col·laboració amb el festival Tàrraco Viva i el Museu d'Història de Tarragona, presenta una primera edició d'una activitat adreçada a la creació d'un producte de turisme cultural de qualitat relacionat amb el nostre patrimoni històric.

A través de les recreacions i comentaris que realitzaran alguns dels grups de reconstrucció històrica que participen en el festival Tàrraco Viva, el públic assistent, podrà apropar-se a la història de l'antiga Tàrraco d'una manera viva i en els mateixos espais on podrien haver-se desenvolupat les històries i fets que presentarem.

ESPAIS, GRUPS I ACTIVITATS

MURALLES.

Sistema defensiu i límit jurisdiccional i psicològic de les ciutats romanes.

Lloc de l'activitat: Passeig Arqueològic-Muralles
A càrrec de **Legio I Germanica**

L'activitat es desenvoluparà en forma de recorregut pel Passeig Arqueològic ubicat dins les Muralles de Tarragona. Al llarg d'aquest recorregut s'ubicaran quatre punts d'acció o parades, en cadascuna de les quals es tractaran diferents temes directament relacionats amb la Tardo-antiguitat romana i les Muralles de Tàrraco.

Presentació del narrador protagonista com un alt funcionari municipal i del soldat de la guàrdia que l'acompanya. Passa una patrulla amb torxes, saluda al comandament i segueix el seu curs. El narrador protagonista explica qui és i quines són les seves funcions dins el govern municipal. També presenta i explica la resta de personatges que intervenen en l'acció. S'expliquen a grans trets les funcions, usos i serveis de les Muralles i la seva importància i protagonisme en les ciutats del món antic.

El narrador explica què significa la muralla des del punt de vista estrictament militar: els elements més rellevants de la seva construcció i la seva funcionalitat defensiva. S'explica l'armament emprat en la defensa de les muralles i també els elements principals de la indumentària d'un soldat tardà. Es desenvolupa l'explicació iniciada anteriorment sobre la funció de la muralla com a punt de control fiscal i de mercaderies (portorium, duanes, arbitris, etc).

S'explica tot l'entramat de buròcrates i funcionaris que desenvolupaven les seves tasques entorn del recinte emmurallat (*principales, scribae, susceptores, magistri, etc*).

S'explica la funció de les Muralles com a separació entre el món dels vius i el món dels morts i la ubicació de les necròpolis a les vies d'accés i perifèries de les ciutats.

S'explica el "donatiu" al funcionari i la discreció i nocturnitat de l'enterrament degut a la situació de persecució en que es trobaven alguns cristians (priscinialistes) en un dels primers cismes que va viure el cristianisme al segle IV a Hispania.

ESPAIS, GRUPS I ACTIVITATS

IMPERIUM.

El poder de Roma a la capital provincial de Tarraco.

Lloc de l'activitat: Pretori romà
A càrrec de l'**Associació Projecte-Phoenix**

L'administració provincial

Espai a recrear: un *tabularium* (arxiu) provincial
Armaria, tabulae, capsae...

Temes: els funcionaris provincials, l'organització de la documentació pública (arxius),
l'elaboració de censos i cadastres, els impostos i el procurador provincial.

Un procurador excepcional a Tàrraco: Plini el Vell

El governador i el seu *officium*

Espai a recrear: aedes o tribunal de justícia
Suggestus, lictors,

El govern d'una província, el poder executiu i judicial, la figura del governador
de la Citerior.

Un cas judicial documentat: el plet d'uns pagesos contra una rica propietària.

El Concilium Provincial

Espai a recrear: **plaça exterior** de l'Aula del Concilium.

La integració de les elits provincials en el govern imperial, el flaminat imperial
o la culminació del *cursus honorum*.

Un cop l'any representants de les principals ciutats dels conventus de la província,
es reunien a Tarraco per escollir el nou flamen.

Una ocasió única per a fer negocis i establir aliances polítiques.

ESPAIS, GRUPS I ACTIVITATS

LUDI CIRCENSIS.

Carreres de carros, política i societat a les ciutats romanes.

Lloc de l'activitat: Circ romà

A càrrec de **Thaleia**

Arribada de l'arquitecte *Marcus Vitruvius Loqvacus* (personatge fictici), cap d'arquitectes al palau de l'emperador Domicià i encarregat de la construcció de l'edifici del Circ que farà de guia el llarg de tot el recorregut del monument.

Comença l'explicació general a la mateixa porta d'entrada.... Dades generals de la construcció, menció de la Via Augusta, canons de construcció a tot l'Imperi, mides, ubicació i materials de construcció al nostre Circ.

Pujada per les escales fins al *Visorium*. Explicació de la capacitat del Circ i distribució dels espectadors segons els seu status.

Baixen tots per les escales i enfilen per la volta de Sant Hermenegild. Explicació de la construcció i de la vida quotidiana dins del monument.

Parada a la primera volta transversal. Explicació de la funcionalitat d'aquestes habitacions, des d'una zona comercial on es pot adquirir des de beguda o menjar fins records dels jocs.

Continuen el recorregut i a l'última volta de la primera part explicació del negocis "foscos" al Circ: prostitució, petició de encanteris i apostes.

La *Porta Triumphalis* és el punt on s'explicarà les entrades i sortides de l'edifici i la manera de trobar el seient que li correspon a cadascú (fixes amb el número del seient, per exemple). També els espectadors aprendran les diferents activitats que es feien a l'edifici, des de curses de cavalls fins acrobàcies de joves genets. També el públic podrà conèixer el nom dels cavalls més famosos de l'Imperi.

Per la zona de la Torre del Pretori venen una parella amb els esclaus i els fills. És el magistrat que paga els jocs i ve del *Forum Provincial*. S'atura amb el públic. Dialoguen amb l'arquitecte i expliquen com funciona la "maquinaria" interna dels jocs: preparatius, curses, obsequis pel públic... El guia aprofita per explicar que al Circ hi havia una petita orquestra que amenitzava les estones entre un espectacle i un altre.

Finalment, el públic acompanyat de l'arquitecte, marxen cap la torre i entren a la volta llarga. Allí s'explica l'estructura interna de l'edifici zona de magatzem, zona de pas pels treballadors de l'edifici, etc... Una vegada finalitzada l'explicació es convida al públic que marxin ja que és una zona prohibida i tancada als espectadors i per tant se'ls convida a sortir per la porta que dona al Passeig Arqueològic.

ESPAIS, GRUPS I ACTIVITATS

VIGILIA MUNUS.

La nit abans de la lluita dels gladiadors.

Lloc de l'activitat: Amfiteatre romà

A càrrec de l'**Associació Nemesis**

Demà és festa segons el calendari romà, se celebren els jocs en honor a Júpiter Òptim Màxim, els *Ludi Romani*. A trenc d'alba començaran les activitats que ompliran l'Amfiteatre de Tàrraco de gent de tota mena. Tres personatges introduiran els participants pels diversos espais del recinte i, a través de la seva experiència, mostraran el tràfec que es vivia la vespra de l'espectacle; elles són una flaminica, una esclava i una venatrix caracteritzada com la deessa Diana.

Presentació de *Fulvia Celer*, que es troba davant els operaris que estant pintant un cartell anunciant l'espectacle a l'amfiteatre. Explicació del cartell, una recreació d'un edictum pompeïà. Explicació de qui és l'editor, perquè paga els jocs i com s'articulen els espectacles al llarg de la jornada.

L'amfiteatre com a espai arquitectònic lúdic i de representació de l'autoritat. Explicació de la inscripció d'Heliogàbal al podi i de la inscripció de la *Porta Triumphalis*.

Les grades de l'amfiteatre són un fidel reflex de l'estratificació social en època romana. Explicació de l'espai ocupat pels diferents estaments, qui s'asseia a les dues tribunes principals i el lloc destinat a les dones en diferents moments històrics.

L'esclava Europa recull els participants i els porta davant una petita parada on es poden adquirir records dels admirats protagonistes de l'espectacle (llànties amb escenes gladiatòries o de cacera i figuretes de gladiadors de ceràmica) i un refrigeri per passar millor la jornada, de sol a sol, a l'amfiteatre. A més, hi ha preparats dolços, llaminadures i petits regals que es llençaran al públic per obsequiar-los com a demostració de la benevolència i riquesa de l'editor. També es parla de les aspersiones amb perfums sobre la gent de les grades i del llançament de monedes i altres objectes preciosos, alguns de gran valor.

Els edificis d'espectacles reunien una gran quantitat de gent àvida de guanyar diners. La prostitució era habitual a circs i amfiteatres, així com personatges que gestionaven apostes sobre els guanyadors de curses i combats. A més, les creences màgiques trobaven un camp adobat en els amfiteatres degut al suposat poder curatiu de la sang dels gladiadors o a la conjura d'esperits mitjançant *tabellae defixionis*. L'editor, reunit amb el lanista, elegeixen els gladiadors que apareixeran a l'espectacle. També hi ha un marxant d'animals que proporcionarà les bèsties necessàries per la venatio. Explicació dels mecanismes comercials existents a l'hora de contractar espectacles.

Abans de la *venatio*, els caçadors fan una ofrena al sacellum de l'amfiteatre dedicat a Nèmesi. Explicació de la vinculació de les creences màgic-religioses a la vida quotidiana en època romana.

La nit abans de l'espectacle els gladiadors, els caçadors i els condemnats participaven en un gran sopar a la vista del públic. Explicació de la sacralitat del banquet, que havia de servir per purificar les víctimes ofertes a l'*arena*, tot i que sovint eren excusa per festes disbauxades.

CALENDARI, HORARIS, IDIOMES

JULIOL

DIVENDRES 13

Circ. THALEIA
Passi: 21 h (català)

DISSABTE 14

Circ. THALEIA
Passis: 21 h (català)
i 23 h (castellà)

DIVENDRES 20

Amfiteatre. NEMESIS
Passi: 21 h (català)

DISSABTE 21

Amfiteatre. NEMESIS
Passis: 21 h (català)
i 23 h (castellà)

DIVENDRES 27

Pretori. PROJECTE PHOENIX
Passi: 21 h (català)

DISSABTE 28

Pretori. PROJECTE PHOENIX
Passis: 21 h (català)
i 23 h (castellà)

AGOST

DIVENDRES 3

Circ. THALEIA
Passi: 21 h (català)

DISSABTE 4

Circ. THALEIA
Passis: 21 h (català)
i 23 h (castellà)

DIVENDRES 10

Muralles. LEGIO I GERMANICA
Passi: 21 h (català)

DISSABTE 11

Muralles. LEGIO I GERMANICA
Passis: 21 h (català)
i 23 h (castellà)

DIVENDRES 24

Pretori. PROJECTE PHOENIX
Passi: 21 h (català)

DISSABTE 25

Pretori. PROJECTE PHOENIX
Passis: 21 h (català)
i 23 h (castellà)

DIVENDRES 31

Amfiteatre. NEMESIS
Passi: 21 h (català)

SETEMBRE

DISSABTE 1

Amfiteatre. NEMESIS
Passis: 21 h (català)
i 23 h (castellà)

DIVENDRES 7

Muralles. LEGIO I GERMANICA
Passi: 21 h (català)

DISSABTE 8

Muralles. LEGIO I GERMANICA
Passis: 21 h (català)
i 23 h (castellà)

COMPRA D'ENTRADES

El preu únic per a totes les activitats serà de **12 €**

VENDA D'ENTRADES

Per internet

www.tarracoticket.cat

A totes les oficines municipals de turisme

(del 22/06 al 08/09)

Oficina municipal de turisme de l'Antic Ajuntament

C/ Major, 39

De dilluns a dissabte: 10-20 h

Diumenges: 10-14 h

turisme@tarragona.cat

Oficina municipal de turisme de la Rambla Nova

Rambla Nova, s/n (cantonada C.Unió)

De dilluns a diumenge: 10-14 h / 16-20 h

turisme_rambla@tarragona.cat

Oficina municipal de turisme del Camp de Mart

Camp de Mart, s/n

De dilluns a dissabte: 10-15 h

Diumenges: 10-14 h

turisme_cmart@tarragona.cat

Patronat Municipal de Turisme de Tarragona

Tel. 977 25 07 95